

ੴ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ

34

ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ

‘ਖੇਤੀ’

34

ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ 'ਇਕ' ਹੈ —

੧੭

(ਪੰਨਾ-੧)

ਸਾਹਿਬੂ ਮੇਰਾ ਏਕੋ ਹੈ ॥

ਏਕੋ ਹੈ ਭਾਈ ਏਕੋ ਹੈ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੫੦)

ਸਾਹਿਬੂ ਮੇਰਾ ਏਕੁ ਹੈ ਅਵਰੁ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ॥

(ਪੰਨਾ-੪੨੦)

ਏਕੈ ਰੇ ਹਰਿ ਏਕੈ ਜਾਨ ॥

(ਪੰਨਾ-੫੩੫)

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਕੋਈ 'ਸਾਨੀ' ਨਹੀਂ ਹੈ —

ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਭਾਲਿਆ ॥

ਤੂੰ ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਇਆਲਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੪)

ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਮੈ ਹੋਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥

ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸਿਰਜੀ ਆਪੇ ਗੋਈ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੧੨)

ਤੂੰ ਦਇਆਲੁ ਕਿਰਪਾਲੁ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥

ਤੁਧੁ ਬਿਠੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੩੦)

ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਮੈ ਹੋਰੁ ਕੋ ਦਿਸਿ ਨ ਆਵਈ

ਤੂੰ ਸੁਘੜੁ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਭਾਣਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੦੫)

ਮੈ ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾ ਭਾਲੀਆ ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਨ ਸਾਈਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੯੮)

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ 'ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ' ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਆਤਮਿਕ ਗੁਣ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹਸਤੀ ਯਾ 'ਹੋਦ' ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਹਨ —

ਸਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਮੈ ਨਾਹੀਂ ਕੋਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੪)

ਗੁਣਦਾਤਾ ਹਰਿ ਰਾਇ ਹੈ ਹਮ ਅਵਗਣਿਆਰੇ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੬੩)

ਗੁਣ ਕਾ ਦਾਤਾ ਸਚਾ ਸੋਈ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੫ਪ)

ਗੁਣਦਾਤਾ ਵਰਤੈ ਸਭੁ ਅੰਤਰਿ ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਲਿਖਦਾ ਸਾਹਾ ਹੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੫ਪ)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸੂਰਜ' ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਣ ਉਪਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਕਤੀ (energy) ਭੀ ਇਕ ਗੁਣ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਹੀ ਖੰਡਾਂ-ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਅਥਵਾ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ 'ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ' ਹੋਣ ਕਰਕੇ 'ਸਵੈ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਦੀ 'ਕਿਰਤ' ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ 'ਸਾਨੀ' ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ 'ਕਰਤਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਗਲਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ 'ਸੋਮਾ' ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ।

ਉਜੇ ਲਛਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਦਿਸ਼ਟਮਾਨ ਯਾ ਅਦਿਸ਼ਟ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ 'ਮੁੱਢਲਾ ਸੋਮਾ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 'ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮੌਜ ਯਾ 'ਕਵਾਉ' ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਜ਼ਰੋ-ਜ਼ਰੋ ਵਿਚ —

ਸਰਬ-ਰਹੀ-ਭਰਪੂਰ ਹੈ

ਓਤ ਪੋਤ ਲਪਟਾਈ ਹੈ

ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਹੈ।

ਇਸ 'ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਯਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਹੀ —

ਹੁਕਮ

ਰਜਾ

ਭਾਣਾ

ਅਮਰ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ —

ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ

ਉਪਜੀ ਹੈ

ਪਲਦੀ ਹੈ
 ਵੱਧਦੀ ਹੈ
 ਪ੍ਰਭੁਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
 ਚਲਦੀ ਹੈ
 ਲੈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਫੇਰ ਰਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ 'ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਦੀ 'ਰਵਾਨਗੀ' ਯਾ ਹੁਕਮ —

ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ
 ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ
 ਗੁਪਤੋ-ਗੁਪਤੀ
 ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ

ਦੋਹਾਂ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ —

ਬੇਖਬਰ
 ਅਨਜਾਣ
 ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ
 ਅਗਿਆਨੀ
 ਅਵੇਸਲੇ
 ਬੇਮੁਖ
 ਮਚਲੇ

ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਇਹ ਸੂਖਮ, ਗੁਪਤ, ਅਦਿਸ਼ਟ 'ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਦਿਨ-ਗਾਤ, ਪਲ-ਪਲ, ਸਦੀਵੀ, ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਵਿਚ ਵਰਤਦੀ ਹੋਈ, ਅਨੇਕਾਂ ਅਲੌਕਿਕ ਅਸਚਰਜ ਕੌਤਕ ਵਰਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ —

1. 'ਬਿਜਲੀ' ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ 'ਬਿਜਲੀ ਘਰ' (power house) ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ —

ਬੱਲਬ
 ਕੁਕਰ

ਪੈਸ
 ਹੀਟਰ
 ਕੂਲਰ
 ਟੋਪ ਰਿਕਾਰਡਰ
 ਟੈਲੀਫੋਨ
 ਰੇਡੀਓ
 ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ
 ਫਰਿਜ
 ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਆਦਿ।

ਜੇਕਰ 'ਬੱਲਬ' ਸਮੇਂ ਕਿ 'ਰੋਸ਼ਨੀ' ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ।

ਇਹ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤਾਂ 'ਬਿਜਲੀ ਘਰ' (power house) ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਲਬ (bulb) ਤਾਂ ਉਸ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਇਕ ਸਾਧਨ ਯਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ।

2. ਬੱਚਾ ਇਕ 'ਬਿੰਦ' (sperm) ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ 9 ਮਹੀਨੇ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਕੁਹੱਥੜੇ ਥਾਂ ਜਠਰ ਅਗਨੀ ਵਿਚ 'ਆਤਮ-ਸ਼ਕਤੀ' ਦੁਆਰਾ ਪਲਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਇਹ 'ਬੱਚਾ' ਜੱਗ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ 'ਮਾਂ' ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ 'ਮਾਂ-ਪਿਆਰ' ਅਥਵਾ 'ਮਮਤਾ' ਉਪਜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚੇ (baby) ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਬੱਚਾ ਕੁਝ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਦੰਦ ਉਗ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਰਾਕ ਖਾ ਸਕੇ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੱਚਾ (baby) ਅਪਣੇ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪਰਵਰਿਸ਼ 'ਮਾਂ-ਪਿਆਰ' ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜਿਨਿ ਤੂੰ ਸਾਜਿ ਸਵਾਰਿ ਸੀਗਾਰਿਆ ॥
 ਗਰਭ ਅਗਨਿ ਮਹਿ ਜਿਨਹਿ ਉਬਾਰਿਆ ॥
 ਬਾਰ ਬਿਵਸਥਾ ਤੁਝਹਿ ਪਿਆਰੈ ਦੂਧ ॥
 ਭਰਿ ਜੈਬਨ ਭੋਜਨ ਸੁਖ ਸੂਧ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੬੬)

ਬੱਚੇ ਦੇ 'ਨਿੰਮਣ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਅਤੇ ਦੇਖ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਿਆ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ 'ਆਤਮ-ਸ਼ਕਤੀ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ 'ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ' ਅਨੁਸਾਰ, 'ਮਾਂ' ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਯਾ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੀ 'ਕਿਆ' ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੀ ਅਪਣੀ ਕੋਈ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਯਾ 'ਸਿਆਣਪ' ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਂ ਭੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ

‘ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਹੀ, ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਮਾਂ ਸਮੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕ੍ਰਿਆ ਉਹ ਆਪ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਮ-ਭਲੇਖਾ ਹੈ।

3. ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਅੰਗਾਂ ਅਥਵਾ ਦਿਮਾਗ, ਅੱਖਾਂ, ਰਸਨਾ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ‘ਸ਼ਕਤੀ’ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ‘ਸੌਮਾ’ ਸਾਡੇ ਅੰਤ-ਆਤਮੇ ‘ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਹੀ ਹੈ।

ਤੂੰ ਆਪੇ ਰਸਨਾ ਆਪੇ ਬਸਨਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਕਹਉ ਮਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੫੦)

ਇਸ ‘ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਅਥਵਾ ‘ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ’ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁਰਦਾ ਲੋਬ ਹੀ ਹਾਂ।

ਜਿਚਰੁ ਤੇਰੀ ਜੋਤਿ ਤਿਚਰੁ ਜੋਤੀ ਵਿਚਿ ਤੂੰ ਬੋਲਹਿ
ਵਿਣੁ ਜੋਤੀ ਕੋਈ ਕਿਛੁ ਕਰਿਹੁ ਦਿਖਾ ਸਿਆਣੀਐ। (ਪੰਨਾ-੧੩੮)

ਇਹ ‘ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਜ਼ੱਰੋ-ਜ਼ੱਰੋ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰੰਗਾਂ ਰੇਖਾਂ, ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ —

ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਲਣਾ
ਬੂਟਿਆਂ ਦਾ ਉਗਣਾ ਅਤੇ ਵੱਧਣਾ-ਫੁਲਣਾ
ਛੂਲਾਂ ਦੀ ਖੁਬਸੂਰਤੀ, ਰੰਗਤ ਅਤੇ ਮਹਿਕ ਵਿਚ
ਫਲਾਂ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰਸਾਂ ਅਤੇ ਸੁਆਦਾਂ ਵਿਚ
ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਉ ਵਿਚ
ਹਵਾਂ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ
ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਉਚਿਆਈ ਵਿਚ
ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿਚ
ਅਸਮਾਨਾਂ ਦੇ ਫੈਲਾਓ ਵਿਚ, ਆਦਿ।

ਆਪੇ ਰਸੀਆ ਆਪਿ ਰਸੁ ਆਪੇ ਰਾਵਣਹਾਰੁ ॥
ਆਪੇ ਹੋਵੈ ਚੋਲੜਾ ਆਪੇ ਸੇਜ ਭਤਾਰੁ ॥੧॥
ਰੰਗਿ ਰਤਾ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਬੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪੇ ਮਾਛੀ ਮਛੁਲੀ ਆਪੇ ਪਾਣੀ ਜਾਲੁ ॥
ਆਪੇ ਜਾਲ ਮਣਕੜਾ ਆਪੇ ਅੰਦਰਿ ਲਾਲੁ ॥੨॥
ਆਪੇ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਰੰਗੁਲਾ ਸਖੀਏ ਮੇਰਾ ਲਾਲੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੩)

ਏਕ ਰੂਪ ਜਾ ਕੇ ਰੰਗ ਅਨੇਕ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੯੫)

ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਪੂਰਿਆ ਸੁਆਮੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰੁ ॥

ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਹੋਇ ਪਸਰਿਆ ਨਾਨਕ ਏਕੰਕਾਰੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੯੬)

ਏਕਹਿ ਆਪਿ ਅਨੇਕਹਿ ਭਾਤਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੩੮)

ਆਪੇ ਹਰਿ ਇਕ ਰੰਗੁ ਹੈ ਆਪੇ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ॥

ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਨਾਨਕਾ ਸਾਈ ਗਲ ਚੰਗੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੨੬)

ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਦੀ ਗੁਪਤ ‘ਸਹਿਜ ਚਾਲ’ ਦੇ ‘ਕਿਸ਼ਮਿਆਂ’ ਅਤੇ ਕੌਤਕਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡੀ ਮੌਟੀ ਨੁੱਲੀ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਭਾਸਦੀ ਹੈ।

ਜਦ ਇਸੇ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ‘ਸਹਿਜ ਚਾਲ’ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਹਉਮੈ ਵੇੜੇ ਮਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਰਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ‘ਸ਼ਕਤੀ’ ਤਾਂ ਇਲਾਹੀ ‘ਰਵਾਨਗੀ’ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਦੀ ਰੰਗਤ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ‘ਕਰਮ-ਬੱਧ’ ਹੋ ਕੇ, ‘ਜੋ ਮੈਂ ਕੀਆ ਸੋ ਮੈਂ ਪਾਇਆ’ ਅਨੁਸਾਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦੇ ਹਾਂ।

ਜਦ ਹਉਮੈ ਦੀ ਰੰਗਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਲੋਕਿਕ ਅਚੰਭਾ ਹੋ ਭੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ‘ਪ੍ਰਾਪਤੀ’ ਸਮਝ ਕੇ ਛੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦੇ—ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁੱਝੀ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ‘ਭੁਲਾ’ ਕੇ ਅਥਵਾ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ‘ਹਉਂ-ਧਾਰੀ’ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨ-ਕਾਰਨ ਸਮਝਣਾ, ਜੀਵ ਦਾ —

ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ
ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ
ਕੁੜ੍ਹ ਹੈ
ਹੰਕਾਰ ਹੈ
ਪਖੰਡ ਹੈ
ਢੀਠਤਾਈ ਹੈ।

ਹਮ ਕੀਆ ਹਮ ਕਰਹਗੇ ਹਮ ਮੂਰਖ ਗਾਵਾਰ ॥

ਕਰਣੈ ਵਾਲਾ ਵਿਸਰਿਆ ਢੁਜੈ ਭਾਇ ਪਿਆਰ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੯)

ਹਉ ਹਉ ਕਰੇ ਤੇ ਆਪੁ ਜਣਾਏ ॥
ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਰੈ ਕਿਛੁ ਥਾਇ ਨ ਪਾਏ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੨੨)

ਹਉ ਸੂਰਾ ਪਰਧਾਨੁ ਹਉ ਕੋ ਨਾਹੀ ਮੁਝਹਿ ਸਮਾਨੀ ॥
ਜੋਬਨਵੰਤ ਅਚਾਰ ਕੁਲੀਨਾ ਮਨ ਮਹਿ ਹੋਇ ਗੁਮਾਨੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੪੨)

ਹਉ ਹਉ ਕਰਤੇ ਕਰਮ ਰਤ ਤਾ ਕੋ ਭਾਰੁ ਅਫਾਰ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੫੨)

ਜਬ ਲਗੁ ਜਾਨੈ ਮੁਝ ਤੇ ਕਛੁ ਹੋਇ ॥
ਤਬ ਇਸ ਕਉ ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥
ਜਬ ਇਹ ਜਾਨੈ ਮੈ ਕਿਛੁ ਕਰਤਾ ॥
ਤਬ ਲਗੁ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਮਹਿ ਫਿਰਤਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੭੮)

ਹਮ ਬਡ ਕਬਿ ਕੁਲੀਨ ਹਮ ਪੰਡਿਤ ਹਮ ਜੋਗੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ॥
ਗਿਆਨੀ ਗੁਨੀ ਸੂਰ ਹਮ ਦਾਤੇ ਇਹ ਬੁਧਿ ਕਬਹਿ ਨ ਨਾਸੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੯੨੪)

‘ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ’ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ‘ਜੀਵਨ-ਰੌਂ’ ਯਾ ‘ਜੀਵਨ-ਸ਼ਕਤੀ’
ਦਾ ‘ਸੋਮਾ’ ਸੂਰਜ ਹੈ। ਪਰ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਭੀ ‘ਜੀਵਨ ਸ਼ਕਤੀ’, ‘ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਤੋਂ
ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕਾਂ —

ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ
ਸੂਰਜਾਂ
ਚੰਦਰਮਾਂ
ਗਣਤਾਰਿਆਂ
ਚੌਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ
ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਵਾਂ
ਜ਼ਰੋ-ਜ਼ਰੋ

ਨੂੰ ‘ਜੀਵਨ’, ਇਕੋ ‘ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਦੇ ‘ਸੋਮੇ’ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਮੈ ਜਲ ਮੈ ਥਲ ਮੈ ਸਭ ਰੂਪਨ ਮੈ ਸਭ ਭੂਪਨ ਮਾਹੀਂ ॥
ਸੂਰਜ ਮੇਂ ਸਸਿ ਮੇਂ ਨਭ ਮੇਂ ਜੱਹ ਹੋਰੈ ਤਹਾਂ ਚਿਤ ਲਾਇ ਤਹਾਂ ਹੀ ॥
ਪਾਵਕ ਮੈਂ ਅਰੁ ਪਨ ਹੂੰ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤਲ ਮੈਂ ਸੁ ਕਹਾਂ ਨਹਿ ਜਾਂਹੀ ॥
ਬਯਾਪਕ ਹੈ ਸਭ ਹੀ ਕੇ ਬਿਖੈ ਕਛੁ ਪਾਹਨ ਮੈਂ ਪਰਮੇਸ਼ੂਰ ਨਾਹੀ ॥ (ਪਾ : ੧੦)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਰਜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ‘ਕਿਰਨ’ ਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ
ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਇਹ ਕਿਰਨ ਪੁਲਾੜ ਦੇ ਗੰਧਲੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਅਥਵਾ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚ
ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਤੁ-ਆਤਮੇ 'ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ' ਦੀ 'ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਜਦੋਂ ਹਉਂ ਧਾਰੀ ਖਿਆਲੀ ਬੱਦਲਾਂ, ਮਾਇਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੈਲੀਆਂ 'ਤੈਹਾਂ' ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਨੰਤ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਮਨ 'ਨਿਰਬਲ' ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਹਉਂ ਅਧੀਨ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇਹੜੇ ਕਿ ਬਾਏਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ।

ਮਨਮੁਖ ਕਰਮ ਕਮਾਵਣੇ ਹਉਮੈ ਜਲੈ ਜਲਾਇ ॥

ਜੰਮਣੁ ਮਰਣੁ ਨ ਚੁਕਈ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੮)

ਮਨਮੁਖ ਕਰਮ ਕਰੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ਸਭ ਦੁਖੋ ਦੁਖੁ ਕਮਾਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੭)

ਮਨਮੁਖ ਕਰਮ ਕਰੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥

ਜੂਐ ਜਨਮੁ ਸਭ ਬਾਜੀ ਹਾਰੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੩੦)

ਨਾਨਕ ਮਨਮੁਖਿ ਜਿ ਕਮਾਵੈ ਸੁ ਬਾਇ ਨ ਪਵੈ

ਦਰਗਹ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੪੨੩)

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨਾਂ ਦੀ ਚਿਤਵਨੀ, ਬਚਨ ਅਤੇ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ ਅਨੰਤ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ —

ਨਾਨਕ ਵੀਚਾਰਹਿ ਸੰਤ ਮੁਨਿ ਜਨਾਂ ਚਾਰਿ ਵੇਦ ਕਹੰਦੇ ॥

ਭਗਤ ਮੁਖੈ ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਸੇ ਵਚਨ ਹੋਵੰਦੇ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੧੯)

ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਅਘ ਕਾਟਨਹਾਰਾ ॥

ਦੁਖ ਦੂਰਿ ਕਰਨ ਜੀਅ ਕੇ ਦਾਤਾਰਾ ॥

ਸੂਰਬੀਰ ਬਚਨ ਕੇ ਬਲੀ ॥

ਕਉਲਾ ਬਪੁਰੀ ਸੰਤੀ ਛਲੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੯੨)

ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਨਥਿਅਤੁ ਬਿਨਾਸੀ ਰਵਿ ਸਸੀਅਰ ਬੇਨਾਧਾ ॥

ਗਿਰਿ ਬਸੁਧਾ ਜਲ ਪਵਨ ਜਾਇਗੇ ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ ॥੧॥

ਅੰਡ ਬਿਨਾਸੀ ਜੇਰ ਬਿਨਾਸੀ ਉਤਭੁਜ ਸੇਤ ਬਿਨਾਧਾ ॥

ਚਾਰਿ ਬਿਨਾਸੀ ਖਟਹਿ ਬਿਨਾਸੀ ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ ਨਿਹਚਲਾਧਾ ॥੨॥

ਰਾਜ ਬਿਨਾਸੀ ਤਾਮ ਬਿਨਾਸੀ ਸਾਤਕੁ ਭੀ ਬੇਨਾਧਾ ॥

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਮਾਨ ਹੈ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ ਆਗਾਧਾ ॥ (ਪੰ.-੧੨੦੪)

ਗੁਰੂ, ਅਵਤਾਰ, ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਅਪਣੀ 'ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ' ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਗਰਜ਼ ਲਈ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ' ਜਾ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਉਹ ਆਪਣੇ 'ਪ੍ਰੀਤਮ' ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਥਵਾ 'ਭਾਣੇ' ਵਿਚ ਹੀ 'ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਦੀ 'ਇਲਾਹੀ ਦਾਤ' ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ' ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੋਈ ਕਰਾਇ ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ॥

ਮੇਹਿ ਸਿਆਣਪ ਕਛ ਨ ਆਵੈ ॥.....

ਮੇਰਾ ਮਾਡ ਪਿਤਾ ਹੜਿ ਰਾਇਆ ॥

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪਤਿਪਾਲਣ ਲਾਗਾ ਕਰੀ ਤੇਰਾ ਕਰਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੨੬)

ਬੋਲੇ ਸਾਹਿਬ ਕੈ ਭਾਣੈ ॥

ਦਾਸ ਬਾਣੀ ਬਹਮ ਵਖਾਣੈ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੨੮)

ਜਿਉ ਬੋਲਾਵਹਿ ਤਿਉ ਬੋਲਹ ਸਾਆਮੀ ਕਦਰਤਿ ਕਵਨ ਹਮਾਰੀ ॥ (ਪੰ.-੫੦੮)

ਜਿਉ ਤ ਚਲਾਇਹਿ ਤਿਵੇ ਚਲਹ ਸਆਮੀ

ਹੋਰ ਕਿਆ ਜਾਣਾ ਗਣ ਤੇਰੇ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੧੮)

ਜਹ ਬੈਸਾਲਹਿ ਤਹ ਬੈਸਾ ਸਅਖੀ ਜਹ ਭੇਜਹਿ ਤਹ ਜਾਵਾ ।

(ਪੰਨਾ-੮੮੩)

ਮੇਰਾ ਕੀਆ ਕਛੁ ਨ ਹੋਇ ॥

करि है राम होइ है सोइ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੧੬੫)

ਦਿੱਸ਼ਟਮਾਨ ਜਗਤ ਅਥਵਾ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ –

ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ

ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ

ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਜਾਦ

ਕਰਮਾਤਾਂ

वाक्-सिंघी

ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ

ਵਰ-ਸਰਾਪ

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਭੂਤਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ
ਮਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਮਾਸੇ, ਆਦਿ।

ਇਹ ਸਭ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਕਾਰਨ ‘ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ’ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ‘ਆਫ਼ਰ’ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ‘ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ’ ਸਾਡੇ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ-ਸਾਨੂੰ ਦੁਰੇਡੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਖਮ ਹਉਮੇਨੂੰ 'ਛੂਕ' ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ 'ਕਰਾਮਾਤਾਂ' ਦਿਖਾਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ 'ਵਰ-ਸਰਾਪ' ਭੀ ਦੇਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਰਜ਼ਸ਼ੇਦ ਜਨਤਾ ਬਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ, ਅਚੇਤ ਹੀ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੁਖਮ 'ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ' ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਣ ਵਡਿਆਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ 'ਹਉਮੇਨੂੰ' ਦਾ 'ਨਸ਼ਾ' ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ 'ਭਲਾ-ਭਲੇਰਾ', ਸਾਧ, ਸੰਤ, ਮਹੰਤ, ਆਚਾਰੀਆ, ਗੁਰੂ, ਅਵਤਾਰ, 'ਸ੍ਰੀ ੧੦੮' ਆਦਿ ਅਖਵਾਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ 'ਸੂਖਮ ਹਉਮੈ' ਦੇ 'ਨਸ਼ੇ' ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲਈ ਉਹ ਜੋਗ-ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਧਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਹੀ ਉਚੇ-ਸੁਚੇ ਆਤਮਿਕ ਭਗਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉੱਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਰੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਭੁ ਮੇਹੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥ (ਪੰਨਾ-ਪੰਜ)

ਕਬੀਰ ਸਿਖ ਸਾਖਾ ਬਹੁਤੇ ਕੀਏ ਕੇਸੋ ਕੀਓ ਨ ਮੀਤੂ ॥

ਚਾਲੇ ਥੇ ਹਰਿ ਮਿਲਨ ਕਉ ਬੀਚੈ ਅਟਕਿਓ ਚੀਤੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੬੯)

ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਨਿਧ ਪਾਖੰਡ ਬਹੁ ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਅਗਲੇਰੇ। (ਵਾ. ਭਾ. ਗੁ. ੫/੨)

ਸੰਨਿਆਸੀ ਦਸ ਨਾਂਵ ਧਰਿ ਜੋਗੀ ਬਾਰਹ ਪੰਥ ਚਲਾਇਆ।

ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਨਿਧਿ ਰਸਾਇਣਾਂ ਤੰਤ ਮੰਤ ਚੇਟਕ ਵਰਤਾਇਆ।

(ବା. ଭା. ଗୁ. ୩୯/୧୯)

ਇਸ ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਸੂਖਮ 'ਨਸ਼ੇ' ਵਿਚ ਜਗਿਆਸੂ ਇਤਨਾ ਗਲਤਾਨ ਅਤੇ ਅਲਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ 'ਰੂਹਾਨੀ ਮੰਜ਼ਿਲ' ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ — ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕ ਤਰੱਕੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ 'ਖੜਦੀ ਕਲਾ' ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ, ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ ਰਸਾਤਲ ਵੱਲ ਰੁੜਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਸੇ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਅਧੋਗਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਡੇਰਾ, ਸੰਪ੍ਰਦਾ, ਠਾਠ-ਬਾਠ, ‘ਪਾਰਮਿਕ ਰਜਵਾੜਾ’ ਰਚ ਕੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਗ੍ਰਹਿਸਤੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਹਉਮੈ ਦੀ ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ‘ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ’, ‘ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ’, ‘ਗੋਰਖ ਨਾਥ’ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੋ ਗੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ‘ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ’ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ‘ਹਉਮੈ’ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਦੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ —

ਈਰਖਾ
ਦਵੈਤ
ਤਾਅੱਸੂਬ
ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ
ਸਾੜਾ
ਖੁਦਗਰਜੀ
ਹਉਮੈ, ਆਦਿ।

ਇਹ ਹਉਂ-ਧਾਰੀ ‘ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ’ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ‘ਗਿਲਾਨੀ’ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ —

ਜੋਗ-ਸਾਧਨ ਹੋਣ
ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਹੋਣ
ਰਾਜਸੀ ਹੋਣ
ਸਰੀਰਕ ਹੋਣ
ਦਿਮਾਗੀ ਹੋਣ
ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੋਣ।

ਇਹਨਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਥਵਾ ਦਿਮਾਗੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਖ-ਆਰਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ —

ਮਲੀਣ
ਗੰਧਲਾ
ਵਿਭਚਾਰਕ
ਝੂਠਾ

ਫਰੇਬੀ
ਮੁਦਗਰਜ

ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਨੇਕ, ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ, ਦੈਵੀ ਭਾਵ ਉੱਡ-ਪੁੱਡ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜ ਤੋਂ 500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ —

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਾਪਿ ਖਲੋਏ

ਕੂੜ੍ਹ ਫਿਰੈ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੋ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੨੨)

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ‘ਹਉਮੈ ਵੇੜੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ’ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੱਧਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਿਊਂ-ਤਿਊਂ ਸਾਡਾ ‘ਮੈਂ-ਮੇਰੀ’ ਵਾਲਾ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਤੀਬਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ — ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡਾ ਮਨ ਹੋਰ ਭੀ ਮਲੀਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਗਿਲਾਨੀ, ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਵੱਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ‘ਸਭਿਆਤਾ’ ਭੀ ਨਿਘਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Power corrupts—absolute power corrupts absolutely.

ਜਦ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ ਹਉਂ-ਧਾਰੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਬੱਦਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਥਵਾ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਅਸਮਾਨੀ ਬੱਦਲ ਤਾਂ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੇਰ ਧੁੱਪ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ ਹਉਮੈ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਥਵਾ ਦੂਜੇ ਭਾਉ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ ਕਾਲੇ-ਬੋਲੇ ‘ਬੱਦਲ’ (ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ) ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਛਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ‘ਹੋਂਦ’ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ‘ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ’ ਤੋਂ —

ਅਨਜਾਣ
ਅਵੇਸਲੇ
ਬੇਮੁਖ
ਨਾਸਤਕ

ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ‘ਹਉਂ-ਧਾਰੀ’ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਨੀਵੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਬੈ ਝੂਠੈ ਧੰਧੈ ਮੋਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩)

ਅਹਿਨਿਸਿ ਅਉਧ ਘਟੈ ਨਹੀ ਜਾਨੈ ਭਇਓ ਲੋਭ ਸੰਗਿ ਹਉਰਾ ॥ (ਪੰ.-੨੨੦)

ਮਿਥਿਆ ਸੰਗਿ ਸੰਗਿ ਲਪਟਾਏ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਕਰਿ ਬਾਧੇ ॥
ਜਹ ਜਾਨੋ ਸੋ ਚੀਤਿ ਨ ਆਵੈ ਅਹੰਬੁਧਿ ਭਏ ਆਂਧੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੦੨)

ਸਾਡੀ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ —

ਹਉ—ਯਾਰੀ ਖਿਆਲ
ਗਲਤ ਨਿਸਚੇ
ਆਤਮਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ
ਮਾਨਸਿਕ ਭਰਮ—ਭੁਲੇਖੇ
ਮਨਮੁਖਤਾ
ਸ਼ਰਧਾ—ਹੀਣਤਾ
'ਭੁੱਲ' ਹੀ ਹੈ।

'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਅਥਵਾ ਉਸਦੀ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਬਤ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ,
ਨਿਸਚੇ, ਸ਼ਰਧਾ—ਭਾਵਨਾ, ਗਿਆਨ ਆਦਿ —

ਸੁਣੋ—ਸੁਣਾਏ
ਸਮਝੋ—ਸਮਝਾਏ
ਪੜ੍ਹੋ—ਪੜ੍ਹਾਏ
ਓਪਰੋ—ਜਿਹੇ
ਫੋਕੇ

ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗੀ ਦਾਇਰੇ ਤਾਂਈ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਕੜ ਆਉਣ
ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉੱਡ-ਪੁੱਡ ਕੇ ਛਾਂਈਂ-ਮਾਂਈਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਥਵਾ 'ਭੁੱਲ' ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ
ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਧੱਸ-ਵੱਸ-ਰਸ ਕੇ ਸਮਾ ਚੁਕੀ ਹੈ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹਰ ਇਕ —

ਖਿਆਲ
ਚਿਤਵਨੀ
ਕਲਪਨਾ

ਵਲਵਲੇ

ਭਾਵਨਾ

ਨਿਸਚੇ

ਸ਼ਰਧਾ

ਫੈਸਲੇ

ਕਰਮ

ਵਿਚ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਈ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ
ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ—

'ਭੁੱਲ'

ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ

'ਯਾਦ'

ਅਥਵਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਯਾ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ —

'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ'

ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ

'ਤੂੰ-ਤੇਰੀ'

ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਈਤਹਿ ਉਤਹਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ॥

ਤੂੰਹੀ ਤੂੰਹੀ ਮੋਹਿਨਾ ॥

ਕਾਰਨ ਕਰਨਾ ਧਾਰਨ ਧਰਨਾ ॥

ਏਕੈ ਏਕੈ ਸੋਹਿਨਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੪੦੭)

ਕਬੀਰ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਤੂੰ ਹੁਆ ਮੁਝ ਮਹਿ ਰਹਾ ਨ ਹੂੰ ॥

ਜਬ ਆਪਾ ਪਰ ਕਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਤੂੰ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੨੫)

ਜਲਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਬਲਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਨਦਿਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਨਦਸ ਤੁਹੀਂ ॥

ਬਿਛਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਪਤਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਛਿਤਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਉਰਧਸ ਤੁਹੀਂ ॥

ਭਜਸ ਤੁਅੰ ॥ ਭਜਸ ਤੁਅੰ ॥ ਰਟਸ ਤੁਅੰ ॥ ਠਤਸ ਤੁਅੰ ॥
ਜਿਮੀ ਤੁਹੀਂ ॥ ਜਮਾ ਤੁਹੀਂ ॥ ਮਕੀ ਤੁਹੀਂ ॥ ਮਕਾ ਤੁਹੀਂ ॥
ਅਭੂ ਤੁਹੀਂ ॥ ਅਭੈ ਤੁਹੀਂ ॥ ਅਛੂ ਤੁਹੀਂ ॥ ਅਛੈ ਤੁਹੀਂ ॥
ਜਤਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਬ੍ਰਤਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਗਤਸ ਤੁਹੀਂ ॥ ਮਤਸ ਤੁਹੀਂ ॥
ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ॥ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ॥ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਪਾ: ੧੦)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਤੂੰ ਹੁਆ’ ਅਨੁਸਾਰ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ‘ਮੈਂ-ਮੇਰੀ’ ਦਾ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ‘ਹਉਮੈ’ ਦਾ ‘ਅਭਾਵ’ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਮਨ ਉਤੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਝਲਕਾਂ ਵਜਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ‘ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤਿ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ’ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ‘ਮੈਲ’ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਉਂ-ਤਉਂ ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ‘ਅਨੁਭਵ’ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ ਲਿਵ-ਲੀਨ’ ਹੋ ਕੇ ‘ਗੁਰੂ ਸਬਦੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਿਆ’ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ‘ਮੈਂ-ਮੇਰੀ’ ਦਾ ‘ਅਭਾਵ’ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ‘ਅਨੁਭਵੀ ਮਨ’ ਵਿਚੋਂ ‘ਤੂੰਹੀਂ-ਤੂੰਹੀਂ’ ਦੀ ਕੂਕ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਹਮ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਏਕੈ ਓਹੀ ॥

ਆਗੈ ਪਾਛੈ ਏਕੋ ਸੋਈ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੯੧)

ਹਉ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਸਭ ਕਿਛੁ ਤੇਰਾ ॥

ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਨਾਨਕ ਸੰਗਿ ਬਸੇਰਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੩੯)

ਹਉ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਏਕੋ ਤੂਹੈ ਆਪੇ ਆਪਿ ਸੁਜਾਨਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੨੯)

ਕਬੀਰ ਨਾ ਹਮ ਕੀਆ ਨ ਕਰਹਿਗੇ ਨ ਕਰਿ ਸਕੈ ਸਰੀਰੁ ॥

ਕਿਆ ਜਾਨਉ ਕਿਛੁ ਹਰਿ ਕੀਆ ਭਇਓ ਕਬੀਰੁ ਕਬੀਰੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੩੬੭)

ਇਸ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਦਾਮਨਿਕ ‘ਜਲਵਾ’ ਅਨੰਤ, ਅਲੌਕਕ ਅਤੇ ਅਸਚਰਜੇ-ਅਸਚਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਰੂਪ ਅਨੂਪੁ ਅਚਰਜੁ ਹੈ ਦਰਸਨ ਦਿਸਟਿ ਅਗੋਚਰ ਭਾਈ। (ਵਾ. ਭਾ. ਗੁ. ੨/੧੬)

ਅਦਭੁਤ ਪਰਮਦਭੁਤ ਬਿਸਮੈ ਬਿਸਮ

ਅਸਚਰਜੈ ਅਸਚਰਜ ਅਤਿ ਅਤਿ ਹੈ ॥

(ਭਾ. ਗੁ.)

ਦਰਸਨ ਜੋਤਿ ਕੇ ਉਦੋਤ ਅਸਚਰਜ ਮੈ
ਤਾਮੈ ਤਿਲ ਛਬਿ ਪਰਮਦੁਤ ਛਕਿ ਹੈ
ਦੇਖਬੇ ਕੌ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨ ਸੁਨਬੇ ਕੋ ਸੁਰਤਿ ਹੈ
ਕਹਿਬੇ ਕੌ ਜਿਹਵਾ ਨ ਗਯਾਨ ਮੈ ਉਕਤਿ ਹੈ ॥ (ਕ. ਭਾ. ਗੁ. ੧੪੦)

ਜਦ ਸਾਡੇ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਉਤੇ ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮਨ ਇਸ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਐਸੇ ਦਾਮਨਿਕ 'ਤੇਜ਼' ਨੂੰ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮਨ ਦੀ ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ
ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ —

ਦਰਸਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸੁਧ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਰਹੀ
ਬੁਧਿ ਕੀ ਨ ਬੁਧਿ ਰਹੀ ਮਤਿ ਮੈ ਨ ਮਤਿ ਹੈ। (ਕ. ਭਾ. ਗੁ. ੨੫)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਨਦਰ-ਕਰਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਹ ਆਤਮਿਕ
ਅਰੂੜ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਮਹੌਲ ਵਿਚ
'ਜਰੀ' ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ —

ਨਾਵ ਰੂਪ ਭਇਓ ਸਾਧਸੰਗੁ ਭਵ ਨਿਧਿ ਪਾਰਿ ਪਰਾ ॥
ਅਪਿਓ ਪੀਓ ਗਤੁ ਥੀਓ ਭਰਮਾ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਅਜਰੁ ਜਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੦੧)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖਫਲੁ ਸਾਧਸੰਗ ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਅਲਖ ਲਖਾਇਆ।
ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਅਜਰੁ ਜਰਾਇਆ ॥ (ਵਾ. ਭਾ.ਗੁ. ੧੯/੧੧)

© ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

500 ਕਾਪੀਆਂ, ਅਕਤੂਬਰ 2011

ਏਸੇ ਕਲਮ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰੁ ਦੀ ਲੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ 132 ਲੇਖ (13 ਕਿਤਾਬਾਂ) ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਤਰਜਮਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਲੇਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਦੇ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਜਪ-ਤਪ ਸਮਾਗਮ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਹਮ-ਬੁੰਗਾ, ਪਿੰਡ ਦੋਦੜਾ ਵਿਖੇ ਮਾਰਚ, ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ (20-30) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੱਖਣੀ ਬਾਈਪਾਸ ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੱਖਣੀ ਬਾਈਪਾਸ ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ 15-15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ, ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਸਮਾਗਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਦੋਦੜਾ, ਬੁਢਲਾਡਾ-ਸੁਨਾਮ, ਬਰਾਸਤਾ (ਵਾਇਆ) ਜਖੇਪਲ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਤੇ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਜਣ ਇਹ ਲੇਖ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ :-

Website : www.brahmbungadodra.org

E-mail : info@brahmbungadodra.org

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਦੋਦੜਾ

ਤਹਿਸੀਲ-ਬੁਢਲਾਡਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਫੋਨ : 073074-55097, 01652-255097

◆ ਸ਼ਾਖਾ ◆

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ (ਦੋਦੜਾ)

ਦੱਖਣੀ ਬਾਈ ਪਾਸ, ਦੋਰਾਹਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ

ਫੋਨ : 073074-55098, 01628-258697

◆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ◆

ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ, ਬ੍ਰਹਮ-ਬੁੰਗਾ ਟ੍ਰਸਟ (ਰਜਿ.)

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਦੋਦੜਾ

ਤਹਿਸੀਲ-ਬੁਢਲਾਡਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਫੋਨ : 98720-49490